

Värmlandsstrategin

— 2040 —

UTGIVEN AV REGION VÄRMLAND

Värmlandsstrategin tas fram på uppdrag av regeringen. Region Värmland samordnar arbetet, men strategin formas och genomförs av en mängd olika aktörer. När strategin står klar kommer den att utgöra en grund för beslut och styra hur projektmedel ska fördelas på regional nivå. Den kommer också fungera som en kompass vid förhandlingar med myndigheter, regeringen och EU.

För mer information och eventuella frågor besök varmlandsstrategin.se

Grafisk form: Region Värmland och Tomorro'

Producerad av Region Värmland 2021.

REGION VÄRMLAND

651 82 Karlstad

regionvarmland.se

Innehåll

VÄRMLANDSSTRATEGIN

Förord	5
Om Värmlandsstrategin	7
Vår vision	9
Nuläge	11
Värmländska styrkor	13
Samhällsutmaningar	17
Viktiga perspektiv	19
Insatsområden	22
Förbättra livsvillkoren	24
Höja kompetensen	28
Utveckla attraktiva platser	31
Stärka konkurrenskraften	35
Genomförande	38
Begreppslista	46

**Framtidens
Värmland skapar
vi tillsammans**

Förord

VÄRMLANDSSTRATEGIN

Tänk dig kraften som genereras när vi är många som drar åt samma håll, mot en gemensam målbild. När vi har bestämt vart vi vill och använder våra resurser på rätt sätt för att nå ända fram. Det är den kraften vi vill att Värmlandsstrategin ska ge oss. Du är en viktig medskapare av denna kraft.

Region Värmland samordnar arbetet med Värmlandsstrategin på uppdrag av regeringen, men vi är många, många fler som varje dag utvecklar länet. Vi är övertygade om att en relevant strategi, som används när vi fattar beslut som formar framtiden, skapas genom brett engagemang. För ju fler som aktivt medverkar, desto starkare och bättre rustade står vi. Kort sagt: Värmlandsstrategin är hela Värmlands strategi!

Över tusen personer; representanter från kommuner, myndigheter, näringsliv, idéburen sektor och invånare, har deltagit i strategiarbetet från start. Framtidsfrågor har lyfts upp på bordet. Värmlands möjligheter, styrkor och utmaningar har diskuterats ur en mängd perspektiv för att hjälpa oss att hitta rätt väg framåt. Tillsammans med analyser, underlag och andra måldokument och planer, som Agenda 2030, baseras slutsatserna på ett gediget och väl förankrat grundarbete.

Vi gör nu ett avstamp år 2021 och väljer att rikta blicken mot Värmland 2040. I vår tid är samhällsutvecklingen för de kommande 20 åren förstås omöjlig att greppa i sin helhet. Våra erfarenheter ligger bakom oss. Våra kunskaper är färskvara. Prognoser baseras på snabbt föränderliga faktorer. Ändå är det dessa vi måste använda oss av just nu för att sätta ord på den framtid vi önskar.

I skrivande stund är Covid-19, restriktioner och vaccin en del av vår vardag. Pandemin förändrade som bekant samhället över en natt, skapade nya förutsättningar och har snabbat på redan pågående förändringar. Att vi står inför flera stora omställningar har nog aldrig varit tydligare än nu, där hållbarhet är det gemensamma ledordet.

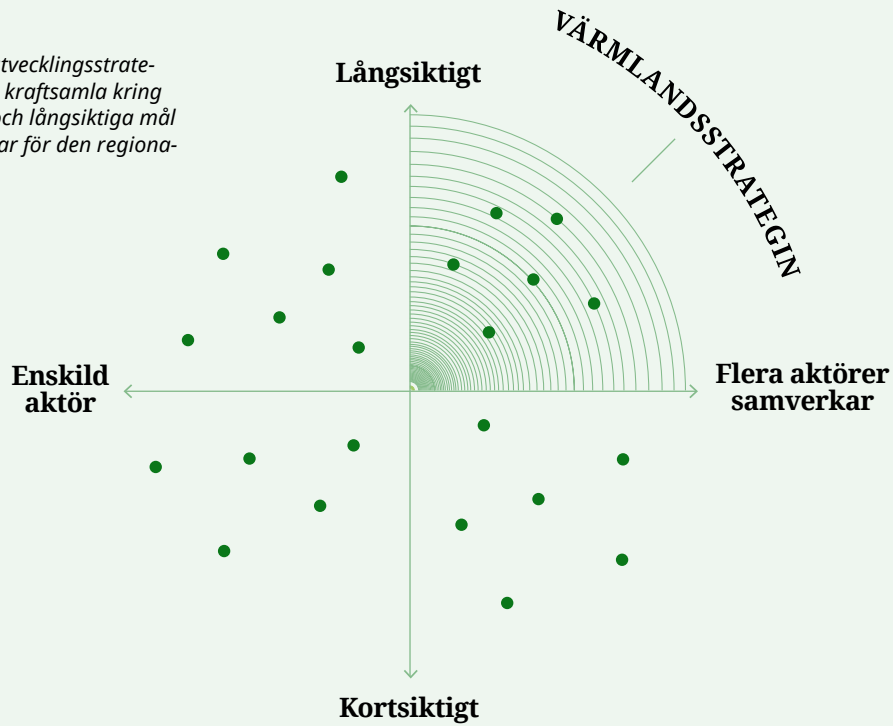
Värmlandsstrategin är vår gemensamma plan för att länet ska utvecklas med fokus på just hållbarhet. Då är det viktigt att de tre dimensionerna – social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet – samspelar med varandra.

För att lyckas behöver vi alla, såväl vi i det regionala ledarskapet som övriga aktörer i Värmland, se möjligheter, hitta nya vägar och inte låta oss hindras av gamla metoder eller vanor. Genom att tillsammans sträva mot målen skapar vi förutsättningar för en konkurrenskraftig och attraktiv region där människor mår bra och utvecklas. Tillsammans har vi kraften för att göra skillnad – här och nu, för kommande generationer och för resten av världen.

Vår vision sammanfattar Värmlands mycket höga ambitioner: **Ett hållbart Värmland som förändrar världen.**

Trevlig läsning.

Den regionala utvecklingsstrategin syftar till att kraftsamla kring gemensamma och långsiktiga mål och prioriteringar för den regionala utvecklingen.

När vi genomför och bryter ned Värmlandsstrategins insatser i våra olika dokument, arbetar vi också mot fler målsättningar på olika nivåer, som Agenda 2030 och det nationella målet för hållbar regional utveckling.

Om Värmlandsstrategin

Värmlandsstrategin 2040 är vårt gemensamma verktyg för att skapa det Värmland vi vill ha och behöver i många år framöver. Den ger en bild över länets styrkor och utmaningar och lyfter prioriterade områden att kraftsamla kring för en hållbar väg framåt.

Alla regioner tar fram en regional utvecklingsstrategi på uppdrag av regeringen. Strategin utgör en grund för beslut, styr satsningar och tilldelning av projektmedel och företagsstöd. Vid förhandlingar med regeringen, statliga myndigheter och EU fungerar den som ett underlag för hur medel och satsningar ska fördelas.

Värmlandsstrategin ska vara ett riktmärke för olika aktörer med olika behov. Därför är målsättningen att strategin ska fokusera på sådant som genom analys och dialog har tolkats som att det förenar. Med “vi”, “vår” och “oss” i det här dokumentet menas alla som bor och verkar i Värmland.

Så här hänger det ihop

VISION

Vår vision “Ett hållbart Värmland som förändrar världen” pekar ut riktningen till år 2040. Det är hit vi vill. Tillsammans ska vi göra Värmland hållbart – miljömässigt, socialt och ekonomiskt. Men vi stannar inte där. Vi vill göra hela världen till en bättre plats.

NULÄGE

Vilka styrkor har vi i Värmland att bygga vidare på? Och vilka utmaningar står vi inför? Länets nuläge är en viktig “jordmån” för att skapa växtkraft i utvecklingsarbetet. Det är våra gemensamma drivkrafter och vägvisare, och ligger till grund för de olika delarna i denna strategi.

PERSPEKTIV

När Värmlandsstrategin togs fram blev vikten av gemensamma utgångspunkter eller per-

spektiv tydlig. De ska gå horisontellt genom insatsområdena och fungera som “glasögon” när vi läser strategin.

INSATSOMRÅDEN

De fyra insatsområdena kan ses som kärnan i strategin. De pekar ut vilka insatser vi behöver prioritera, och vilka mål vi ska uppnå, för att närma oss den gemensamma visionen år 2040.

GENOMFÖRANDE

Värmlandsstrategin fokuserar på vad vi ska göra tillsammans, inte hur. Men i genomförandeavsnittet startar resonemanget om hur vi kan göra verklighet av strategin. Underliggande insats- och handlingsplaner blir viktiga verktyg precis som de tre förändringsnycklarna: “Vi samverkar på nya sätt”, “Vi utforskar proaktivt” och “Vi leder modigt”.

Ett hållbart Värmland som förändrar världen

Vår vision “Ett hållbart Värmland som förändrar världen” är en bild av Värmland så som vi vill att det ska vara år 2040. Visionen ska skapa handlingsberedskap och stolthet, och den ska svetsa oss samman så att vi arbetar i samma riktning.

I Värmland är vi stolta över att kunna erbjuda ett skönare liv. Ett liv berikat av kultur och kreativitet, en aktiv fritid, social gemenskap och underbara naturupplevelser runt knuten. Här trivs människor att leva och bo. Här finns intressanta arbetstillfällen, en jämställd arbetsmarknad och här, mitt i tillväxtstråket mellan Oslo och Stockholm, blomstrar såväl lokala som internationella företag. Dessutom lockar vårt vackra landskap årligen tusentals besökare från hela världen.

Men Värmland är inte bara attraktivt och konkurrenskraftigt. Det är också platsen där det är möjligt att göra skillnad. Här och nu, för kommande generationer och för resten av världen.

År 2040 har vårt engagemang gjort Värmland till en sammanhållen och hållbar region. En region där det råder ett ömsesidigt samspel mellan landsbygder och städer, där hela länets styrkor och förutsättningar tas tillvara och där vi tillsammans driver utvecklingen framåt. Här har varje värmlänning goda förutsättningar till ett tryggt, utvecklande och meningsfullt liv och tilliten till varandra och till samhället är stor. Vi har ett öppet klimat

där olikheter ses som en tillgång och där vårt arbete för jämställdhet och jämlikhet inte bara har bidragit till fler innovationer, stärkt sysselsättning och en ökad välfärd. Det har dessutom gjort oss till en föregångare för andra.

Med kunskap och medvetna val bidrar såväl organisationer som enskilda värmlänningar till en cirkulär ekonomi inspirerad av naturens kretslopp. Vi använder våra stora naturtillgångar på ett klokt sätt för att skapa nytta för samhället. Vår historiska styrka inom skogsnäringen, tillsammans med nya smarta satsningar, har gjort Värmland till ett internationellt nav för skoglig bioekonomi som lockar talanger och investeringar från hela världen. Och där värmländska kunskaper, innovationer och klimatsmarta produkter sprids och gör skillnad långt utanför Sveriges gränser.

Allt detta är vi otroligt stolta över. Men mest stolta är vi nog ändå över människorna. Över alla de värmlänningar som med modigt ledarskap, samarbete över gränserna, kreativitet och handlingskraft lyckats i sin strävan – att skapa ett skönt och hållbart Värmland som samtidigt förändrar världen.

Vision

VÄRMLANDSSTRATEGIN

Hållbar utveckling?

Vi menar att det är när vi bär med oss de tre dimensionerna, grunden för Agenda 2030. Då kan vi tillgodose våra och kommande generationers grundläggande behov. Precis som de 17 målen i agendan är odelbara hänger dimensionerna ihop. Den miljömässiga utgör grunden, den sociala är en förutsättning och den ekonomiska är medlet – och våra insatser i linje med dem ger effekter i flera led.

MILJÖMÄSSIG HÅLLBARHET är enkelt uttryckt de ramar vi har att förhålla oss till för att leva på ett klokt sätt utan att förbruka jordens ändliga resurser. Vi nyttjar skog, jord och vatten för att skapa goda livsvillkor, säkerställa ekosystem och den biologiska mångfaldens långsiktiga funktion. Det betyder att vi ska agera resurseffektivt och värna artrikedom och människors utvecklings- och levnadsmöjligheter.

EKONOMISK HÅLLBARHET handlar om att vi ska utgå ifrån våra förutsättningar. Att vi ska nyttja och vårda de resurser som finns och med ekonomin som medel skapa välfärd och långsiktigt goda livsvillkor. Det betyder också att vi ska arbeta för ett system där resurser och värden cirkuleras.

SOCIAL HÅLLBARHET innebär att grundläggande mänskliga behov uppfylls och att varje individ, utifrån sina förutsättningar, ska ha likvärdiga möjligheter till ett gott liv och att delta i samhället. Det betyder att vi ska arbeta för jämlika och jämställda förutsättningar för människor att arbeta, bo, leva och verka i hela Värmland.

Så här, med hjälp av en tårta, kan vi visualisera hur de 17 globala målen för hållbar utveckling från Agenda 2030 hänger ihop med de tre dimensionerna.

Källa: Stockholm Resilience Center, Johan Rockström och Pavan Sukhdev.

Nuläge

Grunden för våra möjligheter

I vårt arbete för att utveckla Värmland ska vi utgå från våra förutsättningar, såväl styrkor som utmaningar. Vi ska vara medvetna om omvärldens påverkan, men också hur vi själva kan skapa möjligheter. Genom att bygga från den grunden, och i genomförandet inkludera de perspektiv som är viktiga för oss, kan vi närma oss visionen om ett hållbart Värmland som förändrar världen.

För mer bakgrunds- och analysmaterial gå in på varmlandsstrategin.se

Värmländska styrkor

Byggstenar för framtiden

I Värmland finns många styrkor och tillgångar att vara stolta över. Några är mer betydelsefulla än andra när vi utvecklar och marknadsför regionen. Under arbetet med Värmlandsstrategin identifierades en gemensam plattform med åtta styrkor som tillsammans utgör länets särprägel. Genom att bygga vidare på våra unika tillgångar och det vi redan är bra på flyttar vi fram positionerna ytterligare.

KULTUR OCH KREATIVITET – DRIVKRAFTER SOM BERIKAR

Med bas i berättartraditionen har det värmländska kulturlivet utvecklats till en kreativ och skapande sfär, som blivit en del av vår identitet. Vi är kända för olika konstformer – litteratur, musik, film, scenkonst, bildkonst och konsthantverk – tack vare en stor mängd utövande konstnärer. Här finns ett rikt och varierat kulturliv av hög kvalitet som rymmer allt från professionella kulturverksamheter och kulturskapare till ideella föreningar och amatörer.

På länets kulturarenor möts människor i alla åldrar och med olika bakgrund och erfarenheter i upplevelser och eget skapande, samtal och reflektioner. Möten som bidrar till ökad samhörighet, demokrati och yttrandefrihet. Vårt fria och dynamiska kulturliv är också en grund för innovativa idéer. Många av de egenskaper som näringslivet och det offentliga efterfrågar, som kritiskt tänkande, innovations- och problemlösningsförmåga, är sprungna ur kreativa processer och skapande.

KONKURRENSKRAFTIGT NÄRINGSLIV – EN BAS SOM SKAPAR FÖRUTSÄTTNINGAR

Det värmländska näringslivet består av en mängd innovativa småföretagare, industri med produktion i internationell toppklass och allt däremellan. Alla bidrar de till länets attraktions- och konkurrenskraft. Här finns flera starka basnäringar med många underleverantörer inom både tillverkning och tjänster. Välutvecklade klusterorganisationer och nätverk med koppling till forskning och innovation är bidragande faktorer till att nya företagsetableringar och satsningar ser dagens ljus. Besöksnäringen har under flera decennier växt sig starkare och drar bland annat nytta av vårt rika natur- och kulturliv.

Sedan länge navigerar många värmländska företag på en världsmarknad. Vi är världsledande inom papper och massa samt inom stål och verkstad. Att globala företag väljer att förlägga sin verksamhet i länet visar på att det finns konkurrensfördelar här. Det ger oss tillgång till arbete och spännande karriärmöjligheter med Värmland som bas.

Nuläge

VÄRMLANDSSTRATEGIN

LIVSKRAFTIG REGION - PLATSER FÖR LIVSKVALITET

Det är vi – människorna – som är motorn i den regionala utvecklingen. Varje dag bidrar vi som medmänniskor. Många av oss är en del av ett bubblande näringsliv, som arbetstagarer eller arbetsgivare. Faktum är att det finns tusentals samhällsengagerade, driftiga och innovativa entreprenörer som ger liv åt landsbygder, tätorter och städer. För att inte tala om idéburen sektor och det rika föreningsliv som kännetecknar länet.

Värmland är en dynamisk plats med livsmiljöer som inrymmer många olika kvaliteter som kompletterar och stärker varandra. Här finns något att bygga vidare på oavsett plats, här finns idérikedom och driv. Regionens natur lockar människor från när och fjärran och Värmlands alla delar har upplevelser att erbjuda.

Här finns utrymme för ett skönare liv. Här finns bokstavligen gott om plats för olika livsstilar, bostäder i olika prisklasser och i naturnära miljöer. Värmlands goda möjligheter förstärks ytterligare i ljuset av digitaliseringen när fler kan bosätta sig där de önskar leva, oberoende av var arbete eller studier finns.

KARLSTADS UNIVERSITET - EN UTVECKLANDE KUNSKAPS- OCH FORSKNINGSMILJÖ

Karlstads universitet har såväl bredd som djup inom sina utbildnings- och forskningsmiljöer och bidrar genom dessa till en hållbar utveckling för såväl individ som samhälle. Universitetet har ett omfattande och strategiskt samarbete med näringsliv, organisationer och offentlig verksamhet. Samverkan sker regionalt, nationellt och internationellt och bi-

drar till ett ömsesidigt utbyte av erfarenheter, ny kunskap och nya idéer. Karlstads universitet är en viktig grund för att möta Värmlands kompetensbehov och är av stor betydelse för regionens innovations- och konkurrenskraft. Det är även en viktig aktör i arbetet med att attrahera fler att gå längre i utbildningskedjan. Med många forsknings- och utbildningsområden i framkant är universitetet dessutom en kraft som drar till sig inflyttare och bidrar till att invånare i högre utsträckning väljer att stanna i Värmland.

STRATEGISKT LÄGE - ETT EXPANSIVT TILL- VÄXTSTRÅK MELLAN OSLO OCH STOCKHOLM

Värmland ligger i mittemellan Oslo och Stockholm längs ett expansivt tillväxtstråk. Det strategiska läget och de uppbyggda relationerna ger både länder och regioner stor utvecklingspotential till större arbetsmarknadsregioner och utökade samarbetsmöjligheter. Den grund som finns för snabbare järnvägsförbindelse mellan huvudstäderna stärker möjligheterna ytterligare.

En särskild styrka för Värmland är den unika närheten till Oslo som ger både Norge och Värmland en fördel i form av ökad tillgång till arbetsgivare och kompetens samt handelsmöjligheter, kulturellt utbyte, etableringar och investeringar. Norge är Sveriges viktigaste grannland, Värmlands viktigaste handelspartner och gränsöverskridande samarbeten har byggts upp under lång tid. Framför allt Oslo utgör en viktig arbetsmarknad och sedan länge har tusentals värmlänningar pendlat över gränsen varje vecka. Den stora arbetspendlingen har resulterat i att delar av Värmland ingår i Oslos lokala arbetsmarknadsregion. Läget har gjort Värmland till ett

Nuläge

VÄRMLANDSSTRATEGIN

Värma, välkomnande Värmland

besöksmål för många norrmän och legat till grund för sociala relationer som knyter regionerna samman.

RESIDENSSTADEN KARLSTAD – EN DYNAMISK PLATS SOM ATTRAHERAR

Värmlands största stad ligger på Klarälvens delta och vid Vänerns norra strand. Precis som vattnet är staden alltid i rörelse. Expansiv och dynamisk drar den till sig människor med olika erfarenheter och bakgrunder, företag och offentliga verksamheter. Den större staden kompletterar värden på landsbygderna. Helheten stärks.

Karlstad erbjuder ett brett utbud av arbetstillfällen inom många olika branscher. Exempelvis är den omfattande tjänstesektorn, som kräver ett stort kundunderlag, en styrka för hela Värmland. Bredden gör också arbetsmarknadsregionen mindre struktur- och konjunkturkänslig och mer rörlig. När goda jobbmöjligheter finns på värmländsk mark är det fler som stannar kvar i länet.

I Karlstad, tillsammans med de östligare delarna av länet, finns också spetskompetens inom säkerhet och beredskap. Dels genom flertalet myndigheter, dels genom universitetet och näringslivet.

SKOGEN – EN VÄXANDE FRAMTIDSRESURS

I Värmland är vi omgivna av skog – och vi har lärt oss att ta vara på den. Tillgången till träråvara, i kombination med lång erfarenhet och innovationskraft, har gjort oss till en ledande region inom skoglig bioekonomi.

I omställningen till ett fossilfritt samhälle och en cirkulär ekonomi har vi möjlighet att ta tä-

ten och låta andra inspireras av oss. Här finns unika pilot- och testmiljöer och framskjuten forskning inom området. Här finns regional samverkan som skapar gemensam kraft i hållbarhetsarbetet.

Skogen är hem för tusentals olika växter och djur. Den är också mycket värdefull för oss människor och fungerar som en oas för återhämtning, rekreation och hälsa, för fritidsaktiviteter och besök. Den värmländska skogen lockar turister och bidrar till att den ständigt växande besöksnäringen får en allt starkare ställning.

VÄNERN – EN VIKTIG TILLGÅNG OCH TRANSPORTLED

Sveriges och EU:s största sjö finns här hos oss. Väneren, tillsammans med Göta älv, förser omkring 800 000 personer med dricksvatten.

Vårt eget innanhav är en länk till Västkusten och resten av världen, och på så vis en tillgång för det värmländska näringslivet. Varje år fraktas runt två miljoner ton gods i Vänerns farleder. Det faktum att vi har tillgång till alla transportslag i Värmland är en fördel jämfört med många andra län. I framtiden kan sjöfarten bli en viktig resurs i omställningen till hållbara transporter.

Den orörda skärgården – med 22 000 öar och holmar – erbjuder havsliknande miljöer med kala klippor och skär, stora sandstränder och grunda vikar. Här finns attraktiva boendemiljöer, ett rikt friluftsliv och stora fågel- och våtmarksområden. Och dessutom hela 38 fiskarter. Det är inte konstigt att Väneren lockar boende, inflyttare och besökare från hela världen.

Samhällsutmaningar driver oss framåt

Våra samhällsutmaningar är en utmärkt kompass för utveckling. De ger oss riktning i arbetet med att skapa framtidens Värmland. Men helt lätt är det såklart inte. Ofta uppstår målkonflikter mellan olika utmaningar som behöver synliggöras och vägas mot varandra. Kan vi balansera dem har vi mycket vunnet.

DEMOGRAFI OCH UTANFÖRSKAP

Befolkningen blir äldre och behovet av vård och omsorg ökar samtidigt som många i arbetsför ålder rör sig mot städerna. Att skatteintäkterna minskar påverkar välfärden – den offentliga ekonomin stramas åt. Vi ser ökade skillnader i sysselsättning, tillgång till service och socialt sammanhang. Detsamma gäller utbildningsnivå och hälsa med skillnader mellan grupper och platser. En sådan utveckling bidrar till en känsla av utanförskap med negativa földeffekter. När digitaliseringen erbjuder nya möjligheter kan bristande utbyggnad, men också låg anslutning och otillräcklig digital kompetens, förvärra skillnaderna och med det också utanförskapet.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH MATCHNINGSPROBLEMATIK

Kompetensbehovet är stort inom alla sektorer. Såväl yrkesutbildade på gymnasienivå som vidareutbildade efterfrågas men arbetsgivarna har svårt att hitta rätt. Grupper som står långt ifrån sysselsättning ökar och könsstereotypa utbildnings- och yrkesval bidrar till en redan könssegregerad arbetsmarknad. Företagens omställningsförmåga blir allt viktigare till följd av globalisering,

digitalisering och teknisk utveckling. Behovet av att snabbt hitta men också kunna ställa om till nya kompetenser ökar. Utvecklingen gör också fler platsberoende och öppnar för distanslösningar. Det ställer höga krav på fasta och mobila uppkopplingar som ofta är svårfinansierade.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR OCH YTTRE PÅVERKAN

Påverkan på den biologiska mångfalden och våra ekosystem, klimatförändringar och följder som extremväder utmanar såväl jord- och skogsbruk som våra system och samhällen. Transporter står för en stor del av utsläppen samtidigt som ett stort geografiskt län som Värmland är beroende av dem. Att tackla förändringarna och minska vår negativa påverkan kräver stora investeringar som redan idag är svåra att få till, inte minst inom drivmedel och infrastruktur. Svängningar i den globala ekonomin, globala kriser som pandemier och yttre påverkan som översvämningar kräver välfungerande system, organisationer och strukturer som kan leverera, samtidigt som ekonomin är utsatt. Det kräver en välfungerande samverkan och krisberedskap.

Viktiga perspektiv för oss i Värmland

För att nå visionen, möta våra utmaningar och få kraft i genomförandet av våra insatser är vikten av gemensamma förhållningssätt stor. Nedan finns fem olika perspektiv som är särskilt viktiga att vi bär med oss när vi gör upp våra planer och genomför våra insatser och aktiviteter. Ibland kan vi inkludera alla perspektiv och ibland väger något behov tyngre, men vi ska vara medvetna och sträva efter balans. Genom att lyfta fram fem perspektiv utelämnar vi andra vilket kan vara problematiskt. Samtidigt tror vi på att våga välja för att tydliggöra vägen framåt.

BARN OCH UNGA SKA HA FRAMTIDEN FÖR SIG

Barn och unga ska ha framtiden för sig. För oss är det en självklarhet att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina egna liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Vårt arbete tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barns rättigheter utifrån ett barnrättsperspektiv och barnets eget perspektiv. Bland annat ska alla barn och unga ha goda förutsättningar att gå vidare till studier och arbete och kunna ta tillvara sina egna unika möjligheter. Stabila, trygga och jämlika uppväxtvillkor är dessutom avgörande för att uppnå folkhälsomålet: att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Genom att göra livet begripligt, hanterbart och meningsfullt för barn och unga, skapar vi förutsättningar för personlig och regional utveckling.

LANDSBYGDER OCH STÄDER ÄR BÄTTRE TILLSAMMANS

Värmlandsstrategin ska skapa förutsättningar för ett gott liv och utveckling i hela länet. När egenskaper på landsbygder kompletterar städer och vice versa stärks relationen dem emellan. Tillsammans kan vi möta invånarnas behov, locka till oss nya och skapa långsiktigt attraktiva livsmiljöer.

Landsbygder och städer är en del av samma helhet och det komplexa samspel som finns där emellan kräver god tillgänglighet, kontinuerlig samverkan och lärande över kommun-, läns- och landsgränser. Det är viktigt att inte låta dessa gränser hindra regionens utveckling eller utbytet. Som en grund för utveckling är det särskilt viktigt att alla invånare har tillgång till välfärdstjänster, samhällsservice och arbetstillfällen. Var vi än bor eller verkar i länet ska vi inkluderas och få möjlighet att bidra till vår egen och andras utveckling.

Värmland vill och vågar

JÄMSTÄLLDHET TILLFÖR VÄRDE FÖR ALLA

I Värmland ska alla människor kunna forma sina liv som individer, utan att föreställningar om kön begränsar oss. Det handlar bland annat om frågor som inflytande, ekonomi, utbildning, hälsa, arbete och fysisk integritet.

Förutom en grundläggande rättighet är jämställdhet också en av de viktigaste drivkrafterna för Värmlands utvecklings- och innovationsförmåga. Jämställdhet ökar kreativiteten, produktiviteten och attraktiviteten, inte minst på arbetsmarknaden. Det bidrar också till ekonomisk tillväxt, då kvinnors och mäns samlade kompetenser, erfarenheter, talanger och innovationsförmågor tas tillvara.

JÄMLIKHET OCH INKLUDERING FÖR SAMMANHÅLLNING

Kreativa och innovativa samhällen är inte homogena utan kännetecknas av en mångfald av bakgrunder, kunskaper och idéer. I Värmland ska vi arbeta för att stärka sammanhållningen och allas delaktighet genom att agera öppet och välkomnande, såväl i det egna kvarteret som på arbetsmarknaden. Alla människor ska känna sig som en del av helheten, få möjlighet att utvecklas

och vara med och bidra oavsett ålder, kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, social situation eller bostadsort.

KLIMAT- OCH MILJÖFRÅGOR FÖR MORGONDAGEN

I Värmland tar vi ansvar för de globala klimat- och miljöfrågorna för att vi ska ha det bra även i framtiden. Klimatförändringarna påverkar oss här och nu, men det är framförallt kommande generationers möjlighet till hälsa, välfärd och tillgång till friska ekosystem som är i riskzonen. Genom gränsöverskridande samarbete ska vi nå gemensamma målsättningar regionalt, nationellt och internationellt.

I Värmland vill vi gå före och visa att en förändring är möjlig. Klimatomställning enligt Parisavtalet, bevarande av den biologiska mångfalden, hållbart nyttjade av våra naturresurser samt omställning till cirkulär ekonomi, utgör ledstjärnor i vår strävan. Ett mer klimat- och miljövänligt samhälle ger konkurrensfördelar för företag och möjligheter för alla invånare att utvecklas och leva ett gott liv.

Insats- områden

Det här ska vi göra

I Värmland prioriterar vi fyra insatsområden som är särskilt viktiga för länets utveckling. Områdena griper in i varandra och tar inte bara hänsyn till hur omvärlden påverkar oss, de bygger också vidare på våra styrkor, möjligheter och utmaningar. Till varje insatsområde finns mål som ska bidra till att nå visionen.

Mer om mål och indikatorer för mätning finns i bilagan "Så mäter vi" samt på varmlandsstrategin.se

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

● Förbättra livsvillkoren

MÅL » GOD OCH JÄMLIK HÄLSA

MÅL » ÖKAD TILLIT

MÅL » ROBUST SAMHÄLLE

● Höja kompetensen

MÅL » TILLGÅNG TILL KUNSKAPSUTVECKLING

MÅL » ATTRAKTIV KUNSKAPSREGION

MÅL » HÅLLBAR ARBETSMARKNAD

● Utveckla attraktiva platser

MÅL » TILLGÄNGLIG REGION

MÅL » HÅLLBAR LIVSKVALITET

MÅL » ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER

● Stärka konkurrenskraften

MÅL » INNOVATIONSDRIVET NÄRINGSLIV

MÅL » LIVSKRAFTIGT NÄRINGSLIV

MÅL » JÄMSTÄLLD OCH JÄMLIK TILLGÅNG TILL
MAKT OCH INFLYTANDE

MÅL » CIRKULÄRA FLÖDEN

Förbättra livsvillkoren

Strategisk inriktning: I Värmland tror vi på individens inneboende kraft och vilja att bidra till förändring. Men vi arbetar också för att skapa välutvecklade strukturer och ramverk som stärker och möjliggör nya lösningar. När individer, organisationer och system samspelar kan vi bidra till vår egen och samhällets utveckling. När vi utgår från människan och samspelet bygger vi beredskap för att hantera såväl vardag som kris.

INDIVIDEN, HÄLSAN OCH VÄLFÄRDEN

Människorna är motorn i utvecklingen. Att vi är friska och mår bra är grundläggande för personlig utveckling och ett mer självständigt liv. I Värmland ska varje invånare kunna ta en aktiv del av samhället och känna ett eget ansvar för sin egen hälsa. Våra organisationer ska vara möjliggörare för den förmågan och möta upp med vård när den behövs.

Insatser vi ska göra:

- Skapa likvärdiga villkor för människor i hela Värmland att kunna bidra till den egna hälsan och utvecklingen. Det kräver att vi arbetar hälsofrämjande, sjukdomsförebyggande och att vi kan säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård i hela Värmland.
- Vi ska samverka med olika aktörer, nyttja

våra resurser klokt och gemensamt säkerställa en god och nära vård. Det krävs en omställning till en sammanhållen vårdkedja och att individen är medskapare.

- Stärka vår dialog om gemensamma utmaningar, om ansvar och roller mellan organisationer, men också om ansvarsfördelningen mellan individ och samhälle, det så kallade samhällskontraktet.
- Arbeta för att organisationer på alla nivåer blir medvetna om strukturer och mönster som kan påverka individens möjligheter till hälsa och med det som underlag utveckla hur vi arbetar. Att sätta barn och ungas uppväxtvillkor i fokus är en grund men insatserna behöver spänna över hela livet, inte minst för att se och skapa möjligheter för äldre.

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

SOCIAL SAMMANHÅLLNING

För ett sammanhållet Värmland är tillit mellan individer och till våra organisationer centralt. Vi människor behöver känna att vi ingår i en gemenskap och att vi har ett socialt sammanhang för att vi ska trivas, ha möjlighet att utvecklas och vilja delta i samhället. Genom att bygga upp förtroendet till samhället ökar vi förutsättningarna för inkludering och motverkar utanförskap. Det stärker också vår förmåga att hantera gemensamma utmaningar.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för tillgänglighet till relevanta samhällsinstitutioner och verka för välfungerande och jämlika strukturer, organisationer och ramverk.
- Möjliggöra effektivisering och nya metoder

utifrån våra behov och förutsättningar för att motverka utanförskap. För att lyckas behöver vi vara öppna för ny kunskap, möjliggöra digital delaktighet och studera lokala och regionala förutsättningar, drivkrafter och utmaningar.

- Stärka möjligheterna för samhandling mellan kommunal, regional, nationell och internationell nivå, genom att hitta former för formaliserad samverkan och finansiering.
- Arbeta för ett öppet Värmland där vi välkomnar nya människor med olika bakgrunder och erfarenheter in i grupper, arbetsplatser och nätverk. Att stärka samarbetet med fokus på inkludering och integration är en grund. Dessutom är ett utbrett föreningsliv i hela Värmland en viktig del.

GRÖN BEREDSKAP

Att samhället kan erbjuda en fungerande välfärd, vatten- och livsmedelsförsörjning samt hållbar energi, är en grund för vårt välmående och för Värmlands utveckling – under vardag likväl som under kris. I Värmland har vi en god grund att bygga vidare utifrån för att kunna säkerställa denna beredskap. Här finns utöver rika naturresurser även starka företag, forskning, offentliga organisationer och kluster som samverkar.

Insatser vi ska göra:

- Stärka livsmedelsbranschen mot ökad produktion och förädling samt deras förmåga till långsiktigt hållbar omställning. Livskraftiga aktörer ger oss möjligheter till sysselsättning och säkerhet men ger också förutsättningar för minskad klimatpåverkan och stärkt biologisk mångfald.
- Arbeta för ett robust och flexibelt energisystem och hållbar tillförsel. Bland annat genom att utöka produktionen av förnybar fossilfri el men även öka insatserna för energieffektivi-

visering inom alla sektorer.

- Samverka för nya lösningar och affärsmodeller som underlättar energiomställningen. Det tillsammans med digital infrastruktur utgör grunden för att människor och verksamheter i Värmland ska kunna nyttja elektrifiering, ny teknik och digitalisering samt ha förmåga att ta del av service- och välfärdstjänster.
- Stärka vår stads- och samhällsplaneringsberedskap för kända och okända förändringar på miljö och klimat, så att vi kan erbjuda hälsosamma och trygga miljöer. Vi ska också arbeta med anpassning och resurseffektivitet för att stärka de system vi är beroende av och minska vår påverkan på dem. Exempelvis genom omställning till cirkulär ekonomi och system för materialåtervinning.
- Tillsammans stärka krisberedskapen och vår förmåga att leda våra verksamheter vid höjd beredskap eller extraordinära händelser för att minska Värmlands sårbarhet.

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

*Tillsammans för ett
hållbart Värmland*

KRAFTSAMLING FÖR INNOVATION

Vi står inför stora omställningar och samhällsutmaningar som kräver att verksamheter inom alla sektorer är med och bidrar. För det krävs innovation och lärande. I Värmland har vi flera kluster och innovationsmiljöer som bidrar till att möta samhällsutmaningarna och dem ska vi bygga vidare på. Det är också viktigt att vi stärker varandra och samverkar mellan akademi, offentlig, privat och idéburen sektor. När flera samhällssektorer utvecklar och driver innovation tillsammans kan vi skapa ett hållbart Värmland.

Insatser vi ska göra:

- Främja nytänkande genom att ta tillvara individer och entreprenörers drivkrafter för ett bättre samhälle tillsammans med teknikens möjligheter.
- Skapa förutsättningar för innovativa lösningar på gemensamma utmaningar. Det kräver bred samverkan mellan såväl offentliga verksamheter som andra regionala aktörer. Med nya tankar och arbetssätt, vanor och attityder ska vi fortsätta utveckla initiativ med

fokus på omställning av våra system och ramar.

- Tillvarata digitaliseringens möjligheter för omställning till en hållbar utveckling och förändrade välfärds- och samhällstjänster för invånarna. Vi ska också arbeta för att stärka näringslivets konkurrensförmåga.
- Stärka befintliga och nya initiativ till innovationsmiljöer, testbäddar och andra arenor för samverkande där vi kan inkludera dem det berör samt gynna etablerade och blivande entreprenörer. Här kan alla sektorer delta i innovationsprocessen som egna aktörer, deltagare och finansiärer i vår strävan efter nya cirkulära modeller, system och välfärdstjänster.
- Utveckla vår samverkan och öka kunskapen om hur vi hanterar data som tillgång, för att gynna datadriven och digital innovation. Vi bidrar därigenom till utvecklingen av en mer effektiv välfärd samt system och tjänster som stärker våra förutsättningar att möta samhällsutmaningarna.

Höja kompetensen

Strategisk inriktning: I Värmland arbetar vi för att skapa förutsättningar för behovsanpassade utbildningsinsatser och livslångt lärande – från förskola till högre utbildning. Det är avgörande för personlig utveckling, friare och mer självständiga liv, men också för att matcha arbetsmarknadens behov av kompetens i en föränderlig värld. Vi behöver orientera oss i en allt mer digital värld och möta den med fungerande kompetensförsörjning. Därför prioriterar vi särskilt att höja den generella utbildningsnivån.

UTBILDNINGS- OCH KOMPETENSIVÅ

Utbildningsnivån har en central betydelse för hälsa, välmående och delaktighet i samhället. De som saknar utbildning behöver ta första steget i utbildningskedjan och särskilt viktigt är det att fler går färdigt gymnasiet för möjlighet till arbete eller vidare studier. Samtidigt behöver fler gå vidare till högre studier. Om många tar ett steg till i utbildningskedjan kommer det få stora effekter på den regionala utvecklingen. Även en jämställd utbildningsnivå mellan kvinnor och män är av stor betydelse. I Värmland lägger vi därför särskilt fokus på dessa aspekter för att driva länets utveckling framåt.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att fler barn och unga ska intressera sig för lärande i olika former. Detta kan ske genom exempelvis strategiskt påverkansarbete och samverkan som sträcker sig bortom utbildnings- och arbetsgivarperspektiv. Mönster som ligger till grund för människors livsval etableras tidigt i livet. Det är därför viktigt att detta arbete påbörjas redan i förskolan.
- Verka för att fler arbetsgivare engagerar sig i olika utbildningsformer för att bidra med

kunskap om kompetenser och förmågor som behövs på framtida arbetsplatser och för att driva företag.

- Få fler i utbildning genom att utveckla olika typer av vuxen- och yrkesutbildningar som utgår från individuella förutsättningar och regionala behov. Här har folkhögskolor en viktig roll.
- Satsa på digitaliserade utbildningar för att bidra till att människor och arbetsgivare kan ta del av ett behovsanpassat utbildningsutbud oavsett bostadsort. Vi ska också ta tillvara på de möjligheter som erbjuds i form av utbildning och lärande från andra delar av världen genom digitala kanaler.
- Vidareutveckla styrkan i att Värmland har ett universitet som erbjuder forskning och utbildning av hög kvalitet.
- Arbeta för att eftergymnasiala utbildningar, så som universitets- och yrkeshögskoleutbildningar (YH), blir mer synliga i hela länet för att motivera fler att gå längre i utbildningskedjan.

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

KOMPETENSMATCHNING

Kompetens som matchar behovet på arbetsmarknaden är avgörande för att företag och offentliga organisationer i Värmland ska växa och må bra. För att möta den utmaningen krävs ett levande samarbete mellan arbetsgivare och utbildningssamordnare – statliga, regionala, kommunala och privata – och en kedja av insatser.

Insatser vi ska göra:

- Inkludera grupper som saknar sysselsättning genom att utveckla och stärka bildningsinsatser som möjliggör inträde på utbildnings- och arbetsmarknaden.
- Ta vara på äldres kompetens och skapa förutsättningar för fler att jobba längre upp i åldrarna.
- Validera och kartlägga reella och formella kompetenser och införa modeller för karriärväxling.
- Dra nytta av de stora internationella företagen för att påverka kompetensmatchningen. De är beroende av att underleverantörerna behärskar den senaste tekniken och kan agera draglok i frågan.
- Öka kännedomen om att Värmland erbjuder många spännande och stimulerande karriärmöjligheter. Den bilden blir allt viktigare att kommunicera för att locka fler till att gå längre i utbildningskedjan, få fler att stanna kvar och få fler att flytta hit.
- Arbeta med attityder och värderingar så att den könssegregerade arbetsmarknaden blir mer jämställd och inkluderar fler.

LIVSLÅNGT LÄRANDE

Utvecklingen på arbetsmarknaden går allt fortare. Hållbarhetsarbete, digitalisering, robotisering, automation och artificiell intelligens kommer in i alla branscher. Därför är det centralt att fler i Värmland får möjlighet till utbildning och kompetensutveckling över tid, som en del i ett livslångt lärande. Ny kunskap bidrar till rörlighet på arbetsmarknaden, vilket i sin tur bidrar till att arbetsgivarna får tillgång till rätt kompetens och engagerade medarbetare.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att det finns en utvecklingsagenda med modeller för individuell karriärväxling, livslångt lärande och rörlighet inom och mellan arbetsplatser.
- Arbeta för att förändra synen på lärande. I Värmland finns välfungerande förskolor, grundskolor och gymnasieskolor av hög kvalitet som kan bidra till att motivera och stimulera intresset för livslångt lärande redan i ett tidigt skede.
- Stärka förmågan att se vilken kompetens som kan behövas i framtiden och möjligheter att ställa om till nya arbetsuppgifter. Det innebär att arbetstagares och arbetsgivares engagemang och ansvar för livslångt lärande behöver öka.
- Stärka möjligheten till lärande i ett längre perspektiv genom behovsanpassade och jämställdhetsintegrerade universitetsutbildningar och vuxenutbildningar av olika slag.
- Använda validering för att identifiera kunskapsluckor. På en föränderlig arbetsmarknad blir validering ett viktigt verktyg för både arbetssökande och yrkesverksamma för att veta vilka utbildningsinsatser som krävs för att fylla luckorna.
- Arbeta med attityder och värderingar så att den könssegregerade arbetsmarknaden blir mer jämställd och inkluderar fler.

Utveckla attraktiva platser

Strategisk inriktning: I Värmland strävar vi efter att leva ett gott liv. Människors behov och vilja till att utvecklas är grunden när vi bygger vidare på våra platserns förutsättningar och vårt läge. Vår region ska vara öppen och välkomnande, våra natursköna miljöer och vårt rika kulturliv ska vara till för alla. För att utveckla Värmland krävs ett hållbart transportsystem för gods- och persontrafik och det ska vara lätt att ta sig inom, till och från länet och ut i världen. För att hantera länets olika förutsättningar jobbar vi med anpassade lösningar och en ökad digital delaktighet som stärker Värmlands möjligheter.

PLATSER MED MÄNNISKAN I CENTRUM

Hur våra livsmiljöer är utformade och om de upplevs som attraktiva har betydelse för hur vi trivs och om vi väljer att stanna kvar på en plats. Det är också betydelsefullt för att locka både besökare och inflyttare. Samhälls- och stadsplanering och gestaltade livsmiljöer blir därför viktiga verktyg i arbetet för ett Värmland med goda, trygga miljöer och dynamiska platser där människor möts och sociala relationer utvecklas. Flera områden och sektorer behöver samverka för att vi ska lyckas skapa det attraktiva Värmland vi vill ha.

Insatser vi ska göra:

- Erbjudna varierande boendemöjligheter för hela livet och trygga miljöer som skapar förutsättningar för god hälsa.
- Samarbeta och genom regional dialog hitta sätt för utveckling och samordning av resurser – tillsammans, såväl politiskt styrda organisationer och myndigheter som privat näringsliv och akademi. Det bäddar för miljöer anpassade efter människors olika

behov och våra förutsättningar. När vi stärker samarbetet kan vi också synliggöra och motverka olika hinder för vår utveckling av boendemiljöer och investeringar som stärker landsbygderna.

- Tillsammans öka vår förståelse för sambanden kring hur vi bor, reser, arbetar och studerar, samt vilka lokala förutsättningar och drivkrafter som finns. Genom kontakt och utbyte mellan aktörerna inom dessa områden kan vi stärka vår utvecklingskraft.
- Utveckla det gränsöverskridande samarbetet och stärka relationen med Norge. På så vis kan vi långsiktigt utveckla potentialen i närheten till vårt grannland. Det ska vara enkelt att leva, verka och röra sig över landsgränsen.
- Värna vårt rika natur- och kulturliv samt kulturarv och kulturmiljö. Här finns goda förutsättningar att skapa fler attraktiva platser där människor upplever livsmiljön som meningsskapande, trygg och lättillgänglig.

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

KULTUR OCH KREATIVITET

Värmlands rika och varierade kulturliv bidrar till social sammanhållning, livskvalitet och hälsa. På kulturens arenor kan människor med olika bakgrund och erfarenheter mötas i upplevelser och skapande. Det bidrar till inkludering, nya perspektiv och en öppenhet mot omvärlden. Ett fritt och dynamiskt kulturliv leder dessutom till förnyelseförmåga.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att människor i hela Värmland får tillgång till kulturupplevelser och möjlighet att möta, uppleva och skapa kultur oavsett bostadsort eller individuella förutsättningar.
- Särskilt stärka barn och ungas rätt till deltagande i kulturlivet, då detta är en viktig investering för framtiden.
- Arbeta för att kulturen i högre grad blir en del av social innovation, socialt företagande och samhällsentreprenörskap.
- Stärka möjligheterna till internationellt kulturutbyte och samarbete. På så vis kan vi utveckla såväl utbud som kulturverksamheternas och utövarnas nyskapande.
- Värna kulturens egenvärde, men också se till att kulturlivet kan samspela med och bidra till utveckling inom många andra områden. Här är samhällsplanering, integration, landsbygdsutveckling, besöksnäring, utbildning och digitalisering (särskilt inom medie- och informationskunnighet) några exempel.
- Stärka motståndskraften mot desinformation i en tid av ökad åsiktpolarisering och minskad förståelse för andra (kopplat till medie- och informationskunnighet).

HÅLLBARA TRANSPORTER

Hela Värmland är beroende av en väl underhållen och utbyggd infrastruktur samt ett tryggt och tillförlitligt transportsystem. Det är en grund för att vi ska kunna leva i hela Värmland och ha tillgång till arbete, fritid, studier och service – och för att våra verksamheter och företag ska fungera. Samtidigt är hållbara transporter ett viktigt område för oss i Värmland för att kunna ställa om till klimatneutralitet. Kollektivtrafiken, tillsammans med gång, cykel och hållbara drivmedel, är en möjliggörare för hållbart resande när vi ska ta oss till, från och inom Värmland. Här finns många aktörer som måste samverka.

Insatser vi ska göra:

- Säkerställa en väl utbyggd transportinfrastruktur för tillgänglighet i hela Värmland. Det är nödvändigt för att binda samman och kunna utveckla regionen, för att ta oss till och från jobb, för verksamheternas försörjning av kompetens och för våra olika platser attraktivitet. Transportflödernas storlek, strategiska vikt, miljö, klimat och säkerhet är faktorer som ska vägas in i planeringen.
- Arbeta för goda möjligheter att resa med kollektivtrafik, främst till arbete och studier, men också för service, fritid och besök.

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

För att förbättra tillgängligheten mellan de större orterna ska vi stärka kollektivtrafikens stomlinjenät. Genom att också utveckla ett flexibelt trafiksystem skapas tillgänglighet till stomlinjenätet och vi ökar tillgängligheten i hela Värmland.

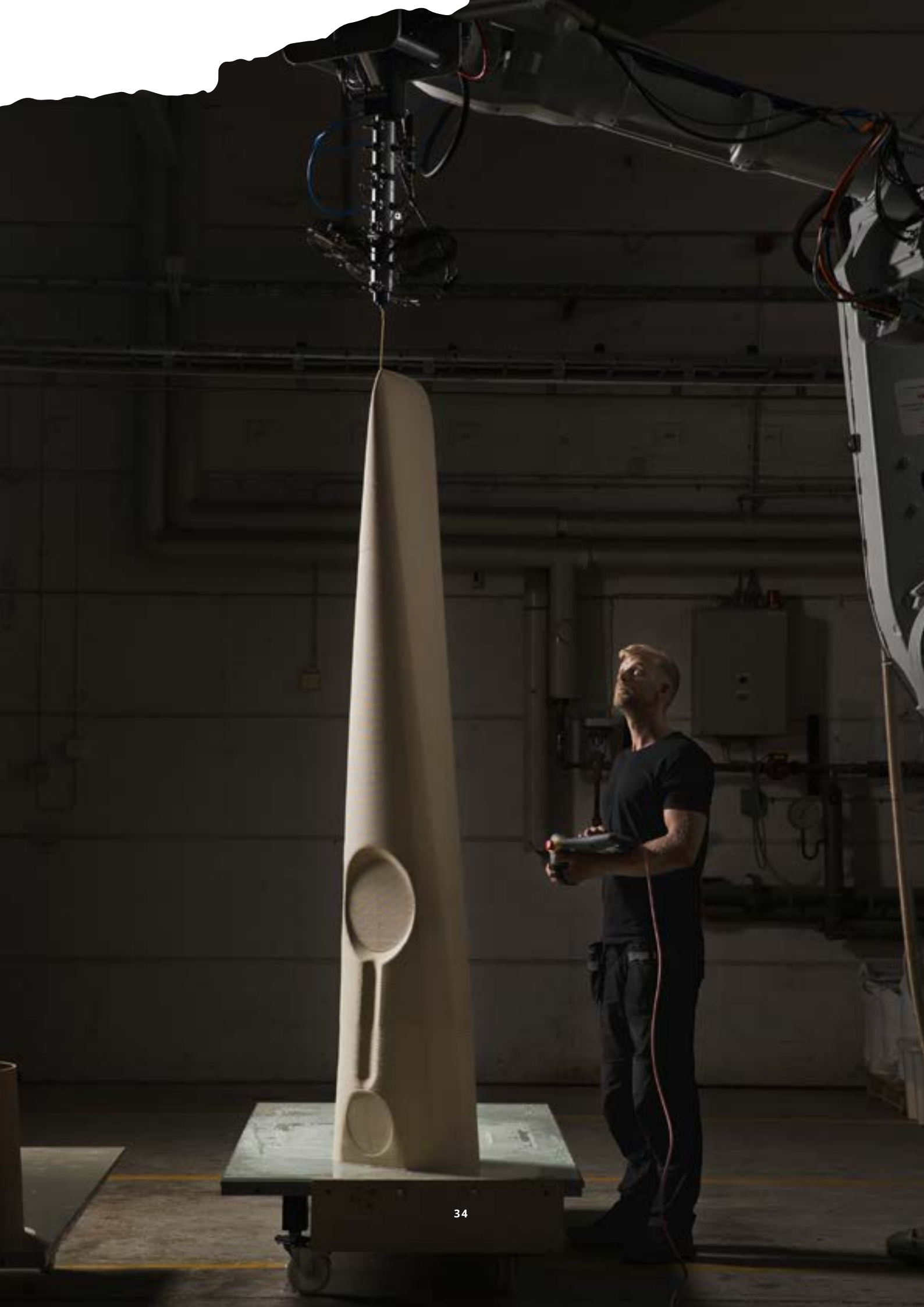
- Utveckla fossilfria och effektiva transportmöjligheter samt nya logistikkedjor för att erbjuda tillgänglighet och samtidigt bidra till klimatomställningen. För att lyckas behöver vårt synsätt förändras med fokus på effektivitet, delade resurser och kombinerade transportslag – med stöd för mer godstransporter via sjö och järnväg.
- Arbeta för att både organisationer och individer bidrar till en omställning och ökar sin andel av hållbara resor. Samhällsplaneringens roll är viktig för att stärka möjligheterna till hållbar tillgänglighet.
- Arbeta för att säkra Vänersjöfarten. Sjöfarten är viktig för att behålla och utveckla delar av vårt näringsliv som är beroende av sjöfart. Den är också viktig för klimatsmarta och effektiva transporter och för att avlasta och minska sårbarheten i transportsystemet som helhet.
- Arbeta för att möjliggöra en robust och snabbare järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm. Järnvägsförbindelsen kommer att skapa nya förutsättningar för hållbara transporter, större arbetsmarknadsregioner, internationell tillgänglighet och starkare näringsliv för både Norge och Sverige.

SERVICE OCH DIGITAL INFRASTRUKTUR

För att vi ska ha möjlighet att leva och verka i hela länet är tillgång till service viktigt, såväl fysisk som digital. Tillsammans med närvaro av relevanta samhällsinstitutioner bidrar det till tillit och delaktighet. För ett livskraftigt Värmland ska vi således arbeta med insatser som bidrar till att fler kan bo och verka i hela länet, oavsett var jobb, studier, personal eller kunder finns.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att människor och verksamheter har tillgång till god och fungerande kommunal, statlig och kommersiell service i hela Värmland.
- Arbeta för snabb, säker, tillförlitlig och platsberoende digital infrastruktur inklusive förbättrad mobiltäckning. Då stärker vi såväl tillväxt som jämlikhet. Genom att stärka den digitala tillgängligheten med utbyggnad och samlingsplatser, kan vi bidra till höjd tillgång till service, kultur och sociala kontakter via digitala möten. Det kan också bidra till minskat resande. För flera delar av Värmland behövs olika lösningar för att finansiera och säkerställa den digitala infrastrukturen.
- Satsa på en ökad digital kompetens inom alla sektorer och hos användare. Allt mer digitala service- och välfärdstjänster växer fram. För att våra verksamheter i framtiden ska kunna erbjuda tjänsterna till alla behöver vi stärka möjligheterna, intresset och kunskapen för att använda dem.

Stärka konkurrenskraften

Strategisk inriktning: I Värmland arbetar vi för en dynamisk arbetsmarknad och cirkulär ekonomi genom förnyelse- och omställningsförmåga hos våra företag. Här ska fler lockas av entreprenörskap och förutsättningarna för att starta och driva företag ska vara goda i samtliga kommuner. Med starka företag och investeringar till regionen stärker vi vår utvecklingskraft och använder våra ledande spetsar och starka samarbete för att locka fler. Det värmländska näringslivet ska genom sitt hållbara arbete vara attraktivt och konkurrenskraftigt på en lokal och global marknad.

GODA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ENTREPRENÖRER

De små och medelstora företagen i Värmland står för den största sysselsättningstillväxten. Genom ett gott företagsklimat behåller och stärker vi de företag vi redan har, samtidigt som vi också stimulerar till fler entreprenörer och växande företag. Genom att vara lösningsorienterade och se företagarnas utmaningar kan vi möta dem för bättre möjligheter. Framför allt ska vi se möjligheter hos individen för att fler som vill ska kunna driva företag i hela Värmland.

Insatser vi ska göra:

- Skapa goda förutsättningar för våra entreprenörer genom att säkerställa att olika stöd, strukturer och finansieringsmöjligheter matchar alla faser av ett företags utveckling. Stöden ska vara inkluderande och ge jämlika

förutsättningar för människor att utveckla sina idéer och företag i hela Värmland.

- Fortsätta att utveckla goda företagsklimat och samarbeten mellan organisationer i stödsystemet, så att människor får den stöttning som behövs för att lita på sin egen förmåga att starta och driva företag.
- Arbeta för att förändra normer och attityder kring företagande och företagare så att fler känner sig inkluderade och vågar ta steget till entreprenörskap.
- Utveckla nya metoder och modeller för specifik kompetensmatchning för generationsskiften för att undvika att etablerade företag försvinner.

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

KONKURRENSKRAFTIG SPETS OCH BREDD

De värmländska företagen befinner sig i en global konkurrenssituation. Närvaro på exportmarknader ger tillväxtmöjligheter men innebär också en utsatthet. Att stärka de områden vi i Värmland är, eller kan bli, ledande inom bidrar till långsiktighet, en dynamisk och stark arbetsmarknad samt nya möjligheter för företagen. Samtidigt minskar sårbarheten på arbetsmarknaden av branschbredd och av branscher som kompetensmässigt relaterar till varandra. Våra verksamheters utvecklingsmöjligheter stöds av en god branschbalans. Det är därför viktigt för Värmlands framtid att vi arbetar för både spets och bredd.

Insatser vi ska göra:

- Utveckla arbetet med smart specialisering genom att samla aktörer, resurser och investeringar kring de branscher och kunskapsområden där vi har eller kan få stark utveckling. Vi ska tillsammans utveckla befintliga regionala tillgångar och genom synergierna dem emellan skapa innovationer för att möta

samhällsutmaningarna. Metoden bidrar till fler och starkare företag samt innovationer i befintliga och nya branscher.

- Verka för en branschbredd, det vill säga att företag finns representerade inom många olika branscher och marknader. För att lyckas ska vi utveckla det sektorsövergripande samarbetet och bygga relationer som möjliggör nya samverkansformer på regional, nationell och internationell nivå.
- Arbeta för ett diversifierat och jämställt näringsliv genom ett aktivt jämställdhetsarbete samt öppenhet för nya branscher och innovationer. Detta är viktigt för att ta tillvara möjligheterna med sociala entreprenörer och kulturella, kreativa näringar och deras positiva inverkan på attraktionskraften och innovationsklimatet. Med dessa branschers affärsidéer och affärsmodeller bidrar de även till förnyelse inom andra områden. Detta möjliggör dessutom en stärkt utveckling i Värmlands landsbygder.

STÄRKT FÖRNYELSEFÖRMÅGA

Företags överlevnadsförmåga och växkraft påverkas av deras möjlighet att ställa om utifrån nya krav och förväntningar. Deras förmåga att lära och hitta nya vägar har betydelse för tillgången till jobb och i förlängningen för välfärden i Värmland. Det är därför viktigt för oss att bidra till denna utveckling och stärkt förnyelseförmåga för ett hållbart och fortsatt konkurrenskraftigt näringsliv.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att stärka företagens innovationskraft och tekniska utveckling med fokus på nya cirkulära affärsmodeller, digitala lösningar, tjänsteutveckling, internationalisering, export och möjlighet att nå fler värdekedjor.
- Stärka förutsättningarna för fler och starkare innovativa företag i hela Värmland, bland annat genom att utveckla forskning,

Insatsområden

VÄRMLANDSSTRATEGIN

innovationsmiljöer, öppna plattformar för samverkan och etableringsfrämjande. Att entreprenörer och andra aktörer kan nå delade resurser som special- och framtidskompetens, kan stärka utvecklingskraften, inte minst för mindre företag med färre egna möjligheter.

- Arbeta för att mångfald och jämställdhet används som strategiska verktyg så att fler människors kreativitet och möjlighet att bidra

tas tillvara. Det är främst en rättighetsfråga men det kommer också att gynna en jämlik arbetsmarknad, tillväxt och öka innovationskraften.

- Utveckla samverkan som stärker lärande och erfarenhetsutbyte för företag. Det kan till exempel röra sig om att delta i europeiska samarbeten och insatser för att integrera Värmland i Osloregionens innovationssystem.

ÖVERGÅNG TILL CIRKULÄR BIOBASERAD EKONOMI

En växande befolkning förbrukar jordens resurser allt snabbare samtidigt som miljö och klimat påverkas negativt. Vårt behov av en fungerande ekonomi behöver balanseras med effektiv resursanvändning. Cirkulär ekonomi ses som grunden för att uppnå klimatneutralitet och alla sektorer är en del i omställningen vi ska genomföra. När resurserna ska cirkuleras i kretslopp ställer det krav på allt från design till produktion, men också på våra system för återvinning och vår konsumtion. Värmland har goda geografiska förutsättningar, spetskompetens och forskning inom områden som skoglig bioekonomi, besöksnäring och livsmedelsproduktion samt tjänsteforskning. Vi lämpar oss som plats för såväl test och demonstration som för praktiskt genomförande av omställningen till en cirkulär ekonomi. Vår utveckling av industriell symbios och den skogliga bioekonomin ger oss till och med ett försprång i arbetet.

Insatser vi ska göra:

- Genom samverkan, nya arbetssätt, kun-

skapshöjning och insatser för ökad innovation arbeta för att ställa om till en cirkulär biobaserad ekonomi i hela Värmland. Vi ska dessutom arbeta för att organisationer och individer ska ha vilja och förutsättningar att bidra till omställningen.

- Förlänga livslängden för material och produkter, från design till effektivare användning och konsumtion. Återvinning och avfallshantering är viktiga för att nå giftfria och cirkulära materialflöden och vi ska utveckla system som stärker den cirkulära omställningen.
- Stärka företag och verksamheter som vill göra insatser som går i linje med en omställning till cirkulär ekonomi.
- Stimulera till en ökad efterfrågan på biobaserade och cirkulära produkter och tjänster. Här ska offentlig sektor gå före med sina egna fastigheter, bebyggelse och verksamheter och stärka utvecklingen genom kravställning, upphandling och konsumtion.

Genomförande

Från vad till hur

För att nå visionen om ett hållbart Värmland som förändrar världen krävs det att vi är många som drar åt samma håll. Att vi har bestämt vart vi vill och använder våra resurser på rätt sätt för att nå ända fram. Det är den kraften vi vill att Värmlandsstrategin ska ge oss.

Som hjälp på vägen finns mer om förändringslogik samt stöd för lärande och uppföljning på varmlandsstrategin.se

Det regionala ledarskapet

När Värmlandsstrategin togs fram deltog över 1 000 personer. Intresset och engagemanget var högt och visar att många vill vara med och bidra till Värmlands utveckling. I workshoppar om vad som kan göras för att nå det Värmland vi behöver och vill ha till 2040, lyftes mängder av idéer. Det här engagemanget gäller det att vi tar tillvara på och att vi öppnar upp för samarbeten i nya konstellationer och med nya angreppssätt.

Alla vi som bor eller verkar i Värmland har ett gemensamt ansvar för att länet ska utvecklas åt rätt håll. Men allas ansvar är också ingens ansvar. Därför är det särskilt viktigt att det regionala ledarskapet går före och visar vägen.

Det regionala ledarskapet består av:

- Region Värmland
- Värmlands kommuner
- Länsstyrelsen Värmland
- Karlstads universitet
- Idéburen sektor
- Kluster- och näringslivsorganisationer
- Andra regionala aktörer

Även företag är viktiga och kan många gånger vara mer snabbfotade än de offentliga organisationerna och bidra till att Värmland utvecklas i en positiv riktning.

ETT SAMSPEL

Ett regionalt ledarskap innebär ett samspel mellan organisationer med olika verksamhe-

ter, uppdrag och styrformer som kompletterar varandra. Ingen ensam aktör kan utveckla ett helt län, det behöver göras gemensamt. Det regionala ledarskapets företrädare bidrar med olika delar och behöver samverka och skapa engagemang i processer som bidrar till utveckling. Vår tradition av samverkan är en god grund att bygga vidare från. Det kan vara olika aktörer som tar en ledarroll beroende på område, tillfälle och förutsättningar. Värmlandsstrategins vision och mål blir därför viktiga gemensamma utgångspunkter.

DIALOGEN OM GENOMFÖRANDET

För ett framgångsrikt genomförande av Värmlandsstrategin behöver vi föra dialog om vem som tar ansvar och driver på i olika frågor utifrån de respektive uppdragen och förutsättningarna. Här behöver vi använda befintliga likväl som nya forum för dialog och till det kan vi alla bidra.

Region Värmland, som regionalt utvecklingsansvarig, tar initiativ till att föra en dialog om genomförande, samverkan och lärande. Detta så att vi kan optimera förutsättningarna för ett framgångsrikt genomförande och nå våra gemensamma mål. Vi är många som ska bära och genomföra vår gemensamma strategi.

Genomförande

VÄRMLANDSSTRATEGIN

Nycklar för förändring

För att få kraft i genomförandet är vikten av gemensamma förhållningssätt för förändring stor. Våra insatser mot 2040 kommer att variera och våra metoder för att möta utmaningarna kommer att se olika ut. Ibland arbetar vi sida vid sida och ibland på egen hand. Genom att vi är överens om vad vi strävar mot och hur vi vill arbeta, kan vi känna tillit såväl till varandra som vår förmåga att nå längre tillsammans.

Tillsammans med de perspektiv (s. 19) som är viktiga för oss i Värmland ska vi bära med oss förändringsnycklarna i alla delar av genomförandet:

VI LEDER MODIGT

Det regionala ledarskapet ansvarar för att uppvisa en samlad handlingsförmåga på regional, nationell och internationell nivå. Det kräver att länets aktörer leder modigt, såväl politiskt styrda organisationer och myndigheter som näringsliv och akademi. Bland annat innebär det att vi är flera aktörer som strävar mot samma mål, kommer till beslut och genomför långsiktiga satsningar som har betydelse för Värmlands framtid. Resultaten kommer inte alltid vara kända i förväg, men vi ska bära med oss den långsiktiga visionen och de gemensamma perspektiven och göra våra val med dem i åtanke. Det blir allt viktigare att våga besluta om nya typer av insatser och insatser anpassade utifrån lokala förutsättningar, för att hantera de utmaningar som vi har framför oss. Och ibland måste vi våga misslyckas för att lära och i förlängningen nå framgång.

VI SAMVERKAR PÅ NYA SÄTT

Förmågan att bryta mönster och samarbeta i nya former ökar i betydelse. För att möta våra utmaningar behöver vi se problem och möjliga lösningar från flera håll. På så sätt blir nyttan av samverkan tydlig. Genom att verka tillsammans kan vi dela erfarenheter

och synsätt och inte minst lära av varandra. Samverkan går också hand i hand med de insats- och handlingsplaner som tas fram i anslutning till Värmlandsstrategin. Att formulera vad som ska göras och vilka som kan bidra, lägger grunden till delaktighet och ger oss möjligheter att skapa samverkansformer kopplade till strategin.

I Värmland tror vi på att utveckla samverkan inom länet som en enande kraft. Vi vill också stärka relationerna med andra organisationer, kommuner och regioner i Sverige och Norge, likväl som med Europa och resten av världen.

VI UTFORSKAR PROAKTIVT

Genom att tänka nytt kan vi lära oss av oss själva och andra. Vi kan åstadkomma nya lösningar av de resurser som vi redan har. Ett utforskande arbetssätt är ofta experimentellt med nära koppling till innovation och forskning och möjliggör nya sätt att hantera de utmaningar som vi står inför.

Vi lever i en värld som förändras snabbt. Ibland är det vi själva som driver på förändringen och ibland kommer den utifrån i form av klimatförändringar, pandemier eller andra oförutsedda händelser. Det senare är svårare att kontrollera och då är proaktivitet – förebyggande arbete – ett förhållningssätt som vi ska bära med oss. För att lyckas får vi inte låta oss hindras av begränsande normer, invanda tankemönster och metoder.

Genomförande

VÄRMLANDSSTRATEGIN

Insats- och handlingsplaner för handlingskraft

Värmlandsstrategin är övergripande och långsiktig. För att vi ska nå målen behöver vi bli konkreta. Vi ska därför arbeta med planer som har en kortare tidshorisont, som gör det möjligt för oss att tydliggöra insatserna och där vi snabbare kan göra justeringar utifrån lärande och behov.

Vi behöver ta fram nya regionala insatsplaner tillsammans. Men det är också viktigt att vi ser över och arbetar med de planer som redan finns idag som kopplar eller kan kopplas till Värmlandsstrategin. Dessa planer behöver stämmas av mot strategin när de görs om.

När olika aktörer strävar efter att genomföra Värmlandsstrategin via våra gemensamma men också egna planer, får vi ett lagarbete.

Planerna som kopplas till Värmlandsstrategin är viktiga för att vi ska kunna bryta ned de långsiktiga och övergripande målen i delmål och samlas kring prioriterade insatser och aktiviteter där vi tydliggör roller, ansvar och åtaganden. I insatsplaner kan tre till fem års sikt vara en tidshorisont att jobba utifrån, för att arbetet ska bli konkret.

Olika aktörer, som Region Värmland eller en kommun, kan ta ansvar för framtagandet av insatsplaner inom olika områden och inom andra kan det vara mer naturligt att andra organisationer tar ledarskapet – det kan variera. Oavsett ansvarig för planen är det viktigt att flera perspektiv och organi-

sationer involveras beroende på fråga och sakområde.

HUR FINANSIERAS FÖRÄNDRINGSARBETET?

Genomförandet av Värmlandsstrategin är ett lagarbete. För att vi ska kunna driva förändring i linje med strategin behöver vi alla känna ett ansvar och bistå med kompetenser och resurser. Därför uppmanas alla regionala aktörer att lyfta in de delar de kan bidra med i sina respektive insatsplaner, verksamhetsplaner och budgetar utifrån åtaganden och överenskommelser. Genom att nyttja tidigare erfarenheter av och kunskaper om olika finansieringsmöjligheter, kan vi konkurrera om kompletterande medel på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Värmlandsstrategin utgör en grund för beslut, vägleder våra satsningar samt regional tilldelning av projektmedel och företagsstöd. Några insatser kan få möjlighet till delfinansiering genom europeiska strukturfondsmedel, statliga regionala utvecklingsmedel, särskilda statliga utlysningar eller regionala projektmedel. Andra behöver helt finansieras av respektive organisation.

Genomförande

VÄRMLANDSSTRATEGIN

FÖRÄNDRINGSLOGIK – GEMENSAM GRUND

För att få kraft i genomförandet är det bra om våra olika planer och satsningar samspelar med varandra och går i strategins riktning. För att säkerställa detta finns en modell för förändringslogik som går att använda som stöd.

Förändringslogik är ett användbart verktyg när det är dags att pröva om det vi vill genomföra verkligen kan göra skillnad. Med

hjälp av förändringslogiken sorterar vi hur nuläge, insatser och effekter hänger samman. På så vis gör vi utvecklingsprocessen tydlig, hittar styrkor och svagheter samt gör den möjlig att följa upp. Det ska finnas en röd tråd hela vägen. Genom att vi inkluderar förändringslogiken i våra olika insats- och handlingsplaner framöver, när vi uppdaterar befintliga eller utvecklar nya, blir det lättare att följa upp dem på ett likvärdigt sätt.

Uppföljning för lärande

Region Värmland ska följa upp strategins indikatorer (se bilagan "Så mäter vi"), vilka syftar till att visa på riktningen mot målen. Alla aktörer följer sedan upp sina respektive planer som kopplar till Värmlandsstrategin. Uppföljning är en naturlig del i lärandet, av effekter på kort och lång sikt och hur våra egna insatser bidrar.

När strategin beslutats arbetas olika dokument fram som stöd för genomförandet, bland annat en handlingsplan för lärande och uppföljning.

När vi återkopplar resultaten till varandra och för en dialog får vi ett delat lärande och genomförandekraft på flera nivåer som gör det enklare att ändra och förfina våra insatser. Eftersom insatsplanerna har en kortare giltighetstid än Värmlandsstrategin kan de snabbare justeras utifrån omvärldsfaktorer, analyser och lärdomar.

Värmlandsstrategin kommer också att ses över minst en gång per mandatperiod för att vara fortsatt aktuell på väg mot 2040, då är uppföljningarna ett viktigt underlag.

**Framtidens
Värmland
skapar vi
tillsammans!**

Begrepp

VÄRMLANDSSTRATEGIN

A

Agenda 2030. FN:s strategi för hållbar utveckling i syfte att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Arbetsmarknadsregion. Inom det område vi kan nå arbete och verksamhetens upptagningsområde för kompetens. Området kan utökas när pendling förstärks.

Automation. Process där arbete helt eller delvis utförs med hjälp av tekniska lösningar.

Artificiell intelligens. Kapacitet hos teknik (särskilt robotar) att efterlikna mänskliga funktioner och förmågor.

B

Biobaserad. Producerad (helt eller delvis) av biomassa, d.v.s. av vegetabiliskt material från naturen.

Bioekonomi. Handel med förnybara råvaror från skogen, jorden och havet. I begreppet ryms en ambition att fasa ut fossila bränslen och material i syfte att minska klimatpåverkan.

Branschbalans. Metod för uppskattning och analys av tillgång och efterfrågan på exempelvis arbetskraft, varor och tjänster.

C

Cirkulär biobaserad ekonomi. Cirkulär ekonomi bestående av handel med biobaserade varor.

Cirkulär ekonomi. Ekonomi där resurser återanvänds genom kretsloppsliknande produktionskedjor.

D

Datadriven innovation. Arbetsmetod som syftar till att förbättra processer och produkter genom strategiskt nyttjande av digitalt behandlade uppgifter och fakta.

Demografi. Vetenskapen om befolkningars sammansättning och förändringar.

Digital infrastruktur. Grundläggande förutsättningar för snabbt bredband, stabila mobila tjänster och digitalisering.

Digitalisering. Övergång till ett digitalt informationssamhälle.

E

Ekosystem. Avser summan av en plats eller ett områdes organismer och deras respektive funktioner.

Elektrifiering. Möjliggöra elektrisk drift av samhällsviktiga och samhällsdrivande funktioner, däribland industrin.

G

Gestaltad livsmiljö. Gestaltning av eller estetik i det offentliga rummet som bidrar till god livskvalitet. Det rör den byggda miljön, arkitektur, form, design, konst och kulturarv kring ny och befintlig bebyggelse och ytorna där mellan.

H

Hållbar omställning. Åtgärder i syfte att skapa strukturer som bidrar till att skapa hållbara (se Hållbarhetsbegreppets tre dimensioner) samhällen.

Hållbarhetsbegreppets tre dimensioner. (1) miljömässig, (2) ekonomisk och (3) social hållbarhet som gemensamt och ömsesidigt stödjer varandra för att skapa en långsiktig och hållbar samhällsutveckling.

I

Innovation. Lösning eller idé som är ett resultat av en utvecklingsprocess och som svarar mot ett behov som finns på marknaden. Begreppet avser produkter, tjänster, affärsmodeller och tekniska lösningar men också erbjudanden som kombinerar varor och tjänster.

Begrepp

VÄRMLANDSSTRATEGIN

Innovationsförmåga. Möjligheterna för att skapa och utveckla innovation.

Innovationssystem. Nätverk, som kan omfatta offentliga institutioner, företag och idéburen sektor, där innovationer tas fram och utvecklas.

Insatsområde. Värmlandsstrategin innehåller fyra insatsområden, det vill säga områden som har pekats ut som extra viktiga i det regionala utvecklingsarbetet.

K

Klimatneutralitet. Innebär att en verksamhet, produkt eller människa inte påverkar klimatet.

Kluster. Branschsamverkan mellan företag inom ett avgränsat geografiskt område, ofta i syfte att skapa en gemensam optimerad slutprodukt.

Kompetensmatchning. Arbetsmarknadens rekryteringsbehov i förhållande till arbetstagarnas kompetens.

Konjunkturkänslig. Beroende av yttre ekonomiska omständigheter, exempelvis den globala ekonomins utveckling.

M

Mångvetenskap. Forskning som involverar kunskaper, metoder, terminologi och expertis från skilda vetenskapsgrenar.

Medie- och informationskunnighet. Förmåga att hantera, värdera och analysera informationsflöden som tillhandahålls genom olika typer av medier.

R

Regional utvecklingsstrategi. Övergripande strategi som samtliga regioner tar fram på uppdrag av regeringen. Den ska baseras på en analys av förutsättningarna i länet och innehålla mål, inriktning och prioritering för det regionala utvecklingsarbetet.

Robotisering. Nyttjande av robotar i syfte att effektivisera processer som innehåller manuella arbetsmoment.

S

Samhällsentreprenörskap. Samlingsbegrepp avseende initiativ som på olika sätt främjar en socialt hållbar samhällsutveckling.

Skoglig bioekonomi. Bioekonomi inom skogsnäringen.

Smart specialisering. Metod för att identifiera områden som en region redan är eller kan bli stark inom och har förutsättningar för tillväxt och att bli internationellt konkurrenskraftiga.

Sociala innovationer. Att möta och lösa samhällsutmaningar på nya innovativa sätt. Kan vara en tjänst, produkt, process, metod eller ett samarbete som förbättrar eller ersätter olika samhällsfunktioner eller initiativ från marknaden.

Socialt företagande. Företagande, oberoende av associationsform, där den affärsmässiga verksamheten är ett medel för att uppnå ett eller flera samhällsnyttiga mål och där hela eller huvuddelen av vinsten återinvesteras.

Specialiseringar. Områden utpekade inom metoden smart specialisering.

Stomlinjenät. Huvudlinje för arbets- och studiependling i linjesystem. Kan vara antingen buss- eller tågtrafik. Tågtrafik är alltid stomlinje.

Strategiskt påverkansarbete. Systematiskt arbete för att påverka utvecklingen av ett område eller en fråga i en viss riktning.

Sysselsättningstillväxt. Ökning över tiden av antalet personer som är sysselsatta i arbete.

U

Utbildningskedjan. Samlingsbegrepp för samtliga utbildningsnivåer.

V

Validering. Kunskaper och kompetenser kartläggs och bedöms för studier eller arbete, oavsett hur, var eller när de förvärvats.

Värdekedjor. Aktiviteter som sker i ett eller flera företag i syfte att skapa värde, det vill säga en varas eller tjänsts slutliga marknadsvärde.

Det här är Värmlandsstrategin. Den är vårt gemensamma verktyg för att skapa det Värmland vi vill ha och behöver i många år framöver. Den är till för alla som lever och verkar här. Värmlandsstrategin samlar styrkor, utmaningar och möjligheter och lyfter fyra insatsområden att kraftsamla kring och gemensamma mål att nå.

När vi strävar i samma riktning kan vi göra Värmland och hela samhället till en bättre plats. Vi vill göra skillnad och inspirera andra att göra samma sak.

Vår vision sammanfattar Värmlands mycket höga ambitioner: Ett hållbart Värmland som förändrar världen.

varmlandsstrategin.se